UUTISET

Käräytyslomake sai kansan kantelemaan

Verohallinto torjuu harmaata taloutta sähköisen ilmiantolomakkeen avulla. Toukokuun loppuun mennessä ilmoitusten määrä saavutti jo tavallisen vuoden kokonaissaldon.

Tammikuun lopussa lanseerattu lomake lähti liikkeelle harmaan talouden torjunnan ministerityöryhmän päätöksestä. Sen avulla kuka vain voi jättää nimettömän ilmiannon epäillystä verovilpistä.

Uusi kanava on ensikuukausinaan kaksin-, kolminkertaistanut ilmoitusten määrän. Koossa on jo tavallisen vuoden saldo 3 000–3 500 ilmoitusta.

Kaikki annetut vihjeet tutkitaan, mutta vain osa johtaa jatkotoimiin. Aiheettomien ilmiantojen osuus ei ole kasvanut, vaikka nimettömän lomakkeen voi olettaa madaltavan kynnystä.

"Suunnilleen puolet tapauksista johtaa jatkoselvittelyihin, ja varsinaisiin toimenpiteisiin päätyy 15–20 prosenttia", kertoo verohallinnon ylitarkastaja **Seppo Tuomela**.

Uusi lomake on osa Verohallinnon voimakasta panostusta sähköisiin palveluihin. Ilmoitusten määrä on kasvanut, mutta niiden käsittely on samalla helpottunut.

"Yksi tavoite on tehostaa toimintaa automaatiota lisäämällä. Lomakkeelta tiedot siirtyvät suoraan käsittelyjärjestelmäämme, ja siten käsittely on joutuisampaa."

Syyttömän suolaaminen ei kannata

Verotarkastaja ei tule koputtamaan ovelle pelkän ilmiannon perusteella. Jokainen tapaus tutkitaan, mutta päätös jatkokäsittelystä tehdään vertaamalla verottajan omia tietoja muihin tietolähteisiin.

"Suoraan näiden perusteella ei tehdä mitään toimenpiteitä, vaan tämä on pelkästään osoitus selvityksen aloittamiseksi", Tuomela muistuttaa.

Vielä tiukempi seula on edessä, ennen kuin ilmianto johtaa rikosasiaan. Aiheettomalla ilmiannolla on siis turha kuvitella tuottavansa kiusaa kiistakumppanille.

"Esitutkintatoimenpiteitä ei voi käynnistää, ellei ole syytä epäillä rikosta. Joka kerta, kun vinkki tulee, sitä katsellaan esitutkintaviranomaisen käytettävissä olevilla tiedoilla ja hankitaan mahdollisesti lisätietoja", kertoo sisäasiainministeriön poliisitarkastaja **Antti Simanainen**.

Tahallinen kiusanteko voi johtaa rikostutkintaan. Kohteeksi joutuu kuitenkin ilmiantaja itse, mikäli nimettömyyden suojaa kyetään raottamaan.

"Ilman muuta se on rikos, jos tahallisesti tekee aiheettoman ilmiannon. Niitä pystytään tutkimaan ja pyritään tutkimaan niin paljon, kuin lainsäädäntö antaa mahdollisuuksia", Simanainen linjaa.

Ristiriidat johtavat jatkoselvityksiin

Verohallinto toivoo jatkossa ilmoituksia nimenomaan sähköisen lomakkeen kautta, vaikka vanhatkin kanavat, kirje, puhelin ja sähköposti, ovat yhä käytössä. Kriteerit ilmiannolle ovat selkeät.

"Tiedon täytyy liittyä verotukseen jollain tavalla, ja kohteen tulee olla tunnistettavissa. Tietoja verrataan meillä oleviin ilmoitustietoihin, ja jos niissä on huomattavaa ristiriitaa, se johtaa jatkoselvitykseen", Tuomela toteaa.

Tietokannoissa ilmenevien ristiriitojen ohella selvitetään muun muassa suuruusluokkaeroja. Jatkoselvitys seuraa esimerkiksi, jos työnantajan ilmoittamien palkansaajien määrä vaihtelee rekisteristä toiseen.

OLLI TOIVANEN

Lomake on Verohallinnon sivuilla https://www.vero.fi/fi-FI/Palaute/Ilmoita_veronkierrosta.

Maaseudulta ilmiannetaan pilkekauppaa ja suoramyyntiä

Maatalouteen ja sen sivuelinkeinoihin liittyen tulee vihjeitä useimmiten pilkekaupasta tai esimerkiksi vihannesten ja marjojen suoramyynnistä.

Verohallinnossa ilmiantoja ja verotarkastusaloitteita käsittelevän impulssiryhmän vetäjä **Heimo Säkkinen** kertoo, että jonkin verran ilmoituksia tulee myös koneurakoinnista. Harmaata taloutta on esimerkiksi lumen aurauksessa tai ojankaivussa.

"Meille tulevat ilmoitukset ovat nimettömiä, mutta usein niiden sisällöstä voi päätellä, että lähettäjä on joko asiakas tai toinen yrittäjä", Säkkinen kertoo.

Elintarvikkeiden suoramyynnissä ostajan voi olla usein vaikea tietää, onko myyjä hoitanut asiansa laillisesti. Säkkinen kehottaa antamaan vihjeen Verohallintoon, jos asiasta tulee epäilys. Ilmoituksen kannattaa olla tarkka.

"Mahdollisimman konkreettisista tiedoista on meille hyötyä. Mitä tehdään, missä tehdään ja ketkä ovat osapuolet", Säkkinen luettelee.

Jos ilmoittaja haluaa kertoa esimerkiksi ojan kaivamisesta, on verottajalle hyvä osata kertoa työn tekijän lisäksi palvelun ostaneen tiedot.

Ostajan, tekijän ja ilmoittajan tietoja voidaan sitten vertailla keskenään.

Maaseudulla tehdään jonkin verran myös vaihtotyötä, jossa toisen ihmisen työstä tehdään vastapalveluksena toinen työ. Vaihtotyö on lähtökohtaisesti veronalaista ansiotuloa, koska se tehdään vastikkeeksi palveluksesta.

Säkkisen mukaan aiheeseen liittyviä ilmiantoja tulee kuitenkin hyvin vähän.

Perinteinen talkootyö ja naapuriapu ovat verottomia, kun ne tehdään vastikkeettomasti.

MATTI RIITAKORPI

PÄIVÄN KYSYMYS

Monissa mökkirannoissa vedenpinta on tavallista korkeammalla.

Missä vedenpinta on kaikkein korkein?

Runsaat sateet ovat tänä keväänä ja kesänä nostaneet järvien ja jokien vedenpinnat poikkeuksellisen korkealle.

Mökkiläiset ja ranta-asukkaat ihmettelevät, milloin tilanne normalisoituu, hydrologi Miia Smolander Suomen ympäristökeskus Sykestä?

Saimaan pinta ei nouse enää, vaikka on vielä keskimääräistä korkeammalla noin 45 senttiä. Pielinen on 15 senttiä keskimääräistä korkeammalla ja poikkeuksellisen korkea vedenpinta jatkunee heinäkuun lopulle. Nyt näyttää, että Pohjanmaalla Kyrönjoki lähtee jo viikonlopun aikana laskuun.

Mikä selittää pitkään jatkuneita tulvia?

Suurimmat kesäkuun sateet osuivat Pohjanmaalle, jossa Maalahdenjoki on tulvinut parille pellollekin. Runsas luminen talvi ja sateet pitävät vedenpintoja korkealla, vaikka jokivedet alkavat yleensä laskea nopeasti sateiden loputtua.

Missä vedenpinta on korkeimmillaan?

Kuusamon Kitkajärvi on ollut kesäkuun alusta lähtien 30 vuoden pituisen havaintojakson ennätyslukeman tuntumassa.

LIISA YLI-KETOLA

Ennakointi tienpidossa tuo valtavat säästöt

ROVANIEMI

Suomen tiestön pahimmat rapauttajat ovat vesi, ylisuuret rekat ja vanhanaikainen tienpito. Ennakoiva kunnostus toisi mittavat säästöt.

Suurin yksittäinen syy suomalaisen tiestön kunnon syöksykierteeseen on tiealueen heikko vesitalous. Tien rungot vettyvät etenkin tukkeutuneiden rumpujen takia.

"Suomi on ainut valtio, jossa yksityistien liittymien rumpujen aukaisu on jätetty kansalaisten vastuulle. Muualla se kuuluu tienpitäjälle", tiestön kuntoa kartoittavan Roadscanners Oy:n toimitusjohtaja, dosentti **Timo Saarenketo** Rovaniemeltä kertoo.

Myös oikein ajoitetulla talvikunnossapidolla voidaan estää vettymistä. Aurausvallien kaataminen on monin verroin halvempaa kuin pilalle kastuneen ja routavaurioista kärsivän tiestön korjaaminen.

Vallit kaadetaan säästösyistä usein aivan liian myöhään, jolloin vesi imeytyy tien runkoon rikkinäisen pinnoitteen läpi.

Tienpitoa syytä kehittää

Tiestön korjausvelka lähentelee kahta miljardia euroa. Korjausvelka on kasvanut 2000-luvulla, kun tienpidon löysäkätistä budjettia ryhdyttiin systemaattisesti karsimaan.

Säntillinen säästökuuri näkyy nyt tiestöllä, jonka tila on suomalaisittain arvioituna heikentynyt nopeasti. Kansalaisten tyytyväisyys tiestön kuntoon on romahtanut viime vuosina.

Kansainvälisesti arvioiden suomalaiset tiet ovat vielä jokseenkin hyvässä kunnossa.

Sadan miljoonan säästöt

Perinteinen asfalttipinnoitteen uusiminen auttaa vain hetken, kun suurimmat ongelmat muhivat pinnan alla. Ongelmana ovat myös työtavat ja tiedon puute, joiden takia tienpidon rahaa uppoaa vääriin kohtiin.

"Tienpidon vanhakantaisia käytäntöjä kehittämällä päästäisiin helposti yli sadan miljoonan euron vuotuisiin säästöihin", uskoo Saarenketo.

Ennakoivassa tienpidossa ongelmien syyt tutkitaan ja korjataan jo ennen kuin tiestövauriot syntyvät. Tämä on pitkällä tähtäimellä nykysysteemiä paljon halvempaa.

KARI LINDHOLM

Tiestön korjausvelka lähentelee kahta miljardia euroa.

Viime vuosina tienpito on ollut pitkälti kosmeettista: halkeilevaa ja reikiintynyttä tienpintaa on paikkailtu, mutta ongelmien syyt on usein jätetty korjaamatta.

Rahat eivät ole riittäneet juuri muuhun kuin päätieverkon ylläpitoon. Alemman luokan tiet ovat rapautuneet hoidon puutteessa.

"Seuraavan vuosikymmenen aikana tiestön kunto romahtaa dramaattisesti, mikäli nykyinen käytäntö saa jatkua", Saarenketo arvioi.

Tiet eivät kestä rekkoja

Tiestöä vaurioituu paitsi tien rungon vettymisen myös tiestön kantavuuteen nähden ylisuurten rahtiautojen takia.

Pinnoitteiden paksuus on nykyisille massoille varsin vaatimaton, usein noin 80–100 millimetriä, kun tarve olisi 200–250 millimetriä.

Nopeasti yleistyneet perävaunujen kapeat yksittäispyörät lyhentävät merkittävästi päällysteen kestoa paripyöriin verrattuna.

Roadscannersin tekemät tutkimukset paljastavat, että kallista asfalttia levitetään hyvin usein sinnekin, missä sille ei välttämättä olisi edes tarvetta.

Parempi olisi tutkia, missä uutta pinnoitetta todella tarvitaan kuin että sitä levitetään varmuuden vuoksi.

Sillat vanhenevat seuraavaksi

Suurimmat sallitut massat ja akselipainot on viime vuosien poliittisilla päätöksillä lähes kaksinkertaistettu. Rekkoja ei pidä kuitenkaan syyllistää liiaksi.

"Tierakenteiden normaali käyttöikä on jo ylitetty. Peruskorjaustarve on nyt todellinen", Saarenketo huomauttaa.

Suomen tiestö rakennettiin 40 tonnin massoille pääosin 1960–70-luvuilla. Tiestöä levennettiin ja vahvistettiin lisääntynyttä liikennemäärää vastaavaksi 1980–90-luvuilla. Ajoneuvoyhdistelmien 60 tonnin kokonaismassat sallittiin 1990-luvulla.

Tuolloin tiestö oli vielä uudenkarheaa ja tienpitoon oli riittävästi määrärahoja.

Liikenneviraston mukaan päällystettyjä maanteitä on Suomessa noin 52 000 kilometriä. Siltoja on noin 14 200 kappaletta, joista 7 000 saavuttaa peruskorjausiän viiden vuoden sisällä.

KARI LINDHOLM

Orpo: Parikkalaa ei kansainvälistetä

Sisäministeri **Petteri Orpo** vahvisti torstaina Etelä-Saimaa-lehdessä, että Parikkalan Syväoron rajanylityspaikka ei saa kansainvälistä statusta.

Perusteluina kielteiselle päätökselle on liikennemäärien väheneminen ja Suomen taloudellinen tilanne; avaamiseen ei ole varaa.

Hallituksen ulko- ja turvallisuuspoliittinen ministerivaliokunta käsitteli asian kokouksessaan ennen juhannusta, ja vastaus Venäjän noottiin on lähetetty toissa viikolla.

Ministeri sanoo, että päätös ei sulje ovea rajanylityspaikan mahdolliselle kansainvälistämiselle tulevaisuudessa. Asiaa voidaan tarkastella uudelleen, jos matkustajamäärät Suomen ja Venäjän välillä palaavat ja Suomen taloudelliset resurssit vahvistuvat.

TERHI TORIKKA

Kreikan kansa äänestää lainoista

BRYSSEL

Kreikan parlamentti hyväksyi kansanäänestyksen velkojien ehdottamasta lainasovusta. Äänestys pidetään ensi sunnuntaina 5. heinäkuuta.

Alustavien tietojen mukaan parlamentin 300 kansanedustajasta 179 oli kansanäänestyksen kannalla.

Kreikan pääministeri **Alexis Tsipras** suositti parlamentille ennen äänestystä vahvasti kansanäänestyksen hyväksymistä.

Tsipras sanoi, että ei-äänten voitto kansanäänestyksessä parantaisi Kreikan neuvotteluasemia lainasovun ehdoista.

Kreikan tavoite kestävästä lainaratkaisusta pysyy Tsiprasin mukaan voimassa.

Jo ennen parlamentin antamaa hyväksyntää Tsipras julisti, että Kreikka järjestää kansanäänestyksen maan lainaohjelmasta, pitävät EU-kumppanit asiasta tai eivät.

Samaras varoitteli

Pääministeri sanoi olevansa varma siitä, että kreikkalaiset sanovat äänestyksessä selvästi ei "uhkavaatimuksille".

"Emme ole hyväksyneet Kreikan talouden hidasta kuolemaa. Emme ole vierailijoita Euroopassa vaan tasavertainen jäsen", Tsipras muotoili.

Pääministerin mielestä Kreikan velkojien vaatimus siitä, että kansainvälinen valuuttarahasto IMF on mukana lainaohjelman ratkaisussa, tekee asiasta sopimisen vaikeammaksi.

Ennen pääministerin linjauksia oppositiojohtaja **Antonis Samaras** varoitti parlamentissa, että kansanäänestys työntää Kreikan ulos eurosta.

Entinen pääministeri Samaras sanoi, että kansanäänestyksessä ei viime kädessä oteta kantaa lainaohjelmaan vaan siihen, käyttääkö Kreikka vastedes eurovaluuttaa.

Jos Kreikka ei saa lainoille jatkoaikaa tai ei kykene maksamaan erääntyviä lainojaan, maata uhkaa maksukyvyttömyys.

Euroalueen 18 muun maan talousministerit tapasivat viikonloppuna ensi kertaa ilman Kreikkaa. Talousministerit syyttivät Kreikkaa neuvottelujen katkaisemisesta ja lupasivat tehdä kaiken tarpeellisen vakauttaakseen yhteisvaluutan.

STT

Pehko puolittaa kustannukset

ROVANIEMI

Liikennevirasto, Lapin ja Keski-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset sekä rovaniemeläinen tienpidon konsulttiyritys Roadscanners Oy ovat käynnistäneet Päällysteiden ennakoivan hoidon ja kunnostuksen ohjelmointiprojektin (Pehko).

Tarkoitus on katkaista huonokuntoisten päällystettyjen teiden määrän kasvu ja kasvattaa päällysteiden käyttöikää, jolloin vuosikustannukset pienenevät merkittävästi.

"Tavoitteena on, että pilottialueilla päällysteiden vuosikustannukset olisivat noin puolet nykyisistä, ja samalla päällystettyjen teiden kunto olisi nykyistä parempi vuonna 2025", toimitusjohtaja **Timo Saarenketo** Roadscanners Oy:sta kertoo.

Timo Saarenketo lupailee ennakoivalla tienpidolla yli sadan miljoonan euron säästöjä.

Pilottialueiksi Lapissa on valittu päällystetty tiestö Kemi-Tornion hoitourakan alueella sekä valta- ja kantateillä Rovaniemen kaupungin alueella.

Keski-Suomessa Karstulan hoitourakan alueella kohteena on päällystetty tiestö kokonaisuudessaan.

Pehkossa testataan päällysteiden ennakoivaa ylläpitoa. Siinä päällyste pyritään vahvistamaan ja korjaamaan jo ennen kuin siihen syntyy sen jäykkyyttä heikentäviä halkeamia. Uusimman diagnostiikkateknologian avulla keskitytään tiestön heikoimpiin jaksoihin ja korjataan ongelmien syyt eikä vain oireita.

Tällöin korjattu rakenne on elinkaarikustannuksiltaan huomattavasti aiempaa taloudellisempi.

"Tavoitteena on paikantaa tiejaksot, jotka ovat vielä kunnossa, mutta jotka tulevat lähivuosina nopeasti vaurioitumaan", Saarenketo kertoo.

KARI LINDHOLM